

stuk 8 van ons vorige deel beschreven, er eind '41 voorstander van waren dat economische delinquenten zonder enige vorm van proces in een Nederlands concentratiekamp opgesloten zouden worden, en dat Hirschfeld en Schrieke, met instemming van het gehele college van secretarissen-generaal, begin '42 de bezetter om verlof vroegen, een of meer van die concentratiekampen op te richten – een verlof dat geweigerd werd. Natuurlijk was het aan Hirschfeld en zijn ambtgenoten alsook aan Louwes bekend dat nadien een groot aantal economische delinquenten in Amersfoort en Ommen opgesloten werd. Dat waren *Duitse* concentratiekampen.

De Nederlandse rechterlijke macht heeft er zich begin '43 met succes tegen verzet dat economische delinquenten die door Nederlandse rechters veroordeeld waren, hun straffen moesten ondergaan op, zo heette het in het befaamde Leeuwarder arrest, 'zo strafverzwarende wijze als door de Rechter bij de bepaling van de strafmaat onmogelijk kon worden voorzien of zelfs maar als mogelijk verondersteld.' Welnu, bij het feit dat een aantal economische delinquenten die in de eerste plaats Nederlandse belangen en niet Duitse geschaad hadden, door de Duitsers gestraft werden, als regel zonder dat enige rechter ingeschakeld werd en steeds op 'strafverzwarende wijze', hebben het college van secretarissen-generaal en de autoriteiten op het gebied der voedselvoorziening zich, dunkt ons, zonder veel innerlijk verzet neergelegd – er is ons althans van de zijde van de Nederlandse overheid geen enkel protest bekend tegen de behandeling die de Nederlandse economische delinquenten in de concentratiekampen Amersfoort en Vught ondergingen, evenmin tegen het feit dat een aantal hunner, na door het *Obergericht* gevonnist te zijn, geëxecuteerd werd.

En dat alles geschiedde notabene terwijl hier te lande omvangrijke Duitse *officiële* organisaties bestonden die zich tot taak gesteld hadden, de zwarte markt af te romen ten behoeve van Duitsland! De bezetter die de zwarte handel vervolgd en liet vervolgen, was minstens anderhalf jaar lang de grootste koper op de zwarte markt.

De Duitse zwarte aankopen

Van het begin van de bezetting af zijn aankopen op de zwarte markt vericht door Duitse particulieren: door Rijksduitsers die in Nederland woonachtig waren of die van Duitsland uit Nederland bezochten, door personeelsleden van het *Reichskommissariat* en door militairen van de *Wehrmacht*. Van die particuliere aankopen door Duitsers hebben wij evenmin een volledig overzicht als van de aankopen door Nederlanders. Er zijn ons geen gegevens